

2. Востокова Е.В. Формы обучения: категория дидактики и предметных методик [Текст] / Е.В. Востокова // Педагогика. – 2012. – № 4. – С. 33–44.

3. Педагогика [Текст]: учеб. / Л.П. Крившенко [и др.]; под ред. Л.П. Крившенко. – М.: ТК Велби, Издательство Проспект, 2008. – 309 с.

4. Краевский В.В. Проблемы научного обоснования обучения [Текст]: методологический анализ / В.В. Краевский. – М., 2007. – 264 с.

5. Шустова И.Ю. Групповая дискуссия в работе со старшеклассниками [Текст] / И.Ю. Шустова // Школьные технологии. 2006. – № 2. – С. 129.

Холодних І.М.

вчитель математики,

Львівський ліцей міської ради № 52 імені М. Лобачевського

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ВЧИТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

В сучасному суспільстві безперервне оновлення знань та уміння їх застосовувати набуває першочергового значення. Нині цінується не так існуючий багаж знань, як уміння обробляти значні обсяги інформації, знання іноземних мов і комп'ютерних технологій. Надзвичайної ваги набуває креативність – здатність мислити творчо і нестандартно, знаходити оригінальні рішення. Та найважливішим є вміння вчитися самостійно, без зайвого напруження, отримуючи задоволення від навчання. Сучасна школа повинна не тільки давати знання, уміння, навички, але й розвивати учня як гармонійну особистість, здатну до безперервного вдосконалення шляхом самоосвіти [3, с. 1].

Про важливість цього вміння свідчить і «Національна доктрина розвитку освіти» (2002 р.), у якій сказано: «Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для

розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя» [1]. Таке навчання впродовж життя є однією з ключових компетентностей Нової української школи [2, с. 11].

Сьогодні перед педагогами-практиками, які поділяють теоретичні засади компетентнісного підходу, постала задача в розробці та впровадженні нових прийомів і методів навчання. Свої напрацювання я об'єднала в *піраміду-самоосвіти*.

Фундамент піраміди – *конспект*. Його веде багато вчителів, я розробила свій формат. Конспект – файлова папка розміром А-5. Це дуже зручна форма: файли можна переставляти, їх наповнення можна змінювати, доповнювати і продовжувати, змінювати порядок конспектів. Спочатку я знайомлю учнів з вимогами до ведення *конспекту*:

- конспект має назву (тему);
- нова тема – новий конспект;
- в конспект записується тільки головне;

- до кожного правила (визначення, теореми, властивості, формули) додається приклад застосування, малюнок;
- кожне правило починається з нового абзацу, використовуються кольорові чорнила, підкреслюються ключові слова, потреби вводиться нумерація;
- конспект залишається на наступний рік (або роки).

Потім навчаю учнів складати та користуватися конспектом. Ця робота складається з декількох етапів (залежить від віку дітей). Звичайно, виникають певні труднощі:

- переконати учнів та їхніх батьків в необхідності застосування такого виду діяльності;
- навчити дітей правильно складати й користуватися конспектом;
- навчити дітей приносити конспект на кожен урок;
- це додаткове навантаження на вчителя, в кінці великої теми необхідно перевірити і виставити оцінку за ведення конспекту.

Труднощів вистачає, але така робота формує вміння самостійно працювати з підручником та іншими джерелами інформації, виділяти головне; формує навички систематизувати інформацію в зручному форматі; дає можливість організувати багаторазове повторення; скорочує час на виконання домашнього завдання.

Після того, як учні опанували методику роботи з конспектом, можна переходити на наступний рівень піраміди – **перевернуте навчання** або перевернутий клас. Головна ідея така: вдома діти готуються до нової теми – опановують теоретичний матеріал, а в школі виконують практичні завдання. Змінюються ролі вчителя і учнів. Вчитель перестає бути транслятором, перетворюється на організатора та координатора навчального процесу. Учні більше не спостерігачі, вони самі відповідають за здобуті знання.

При застосуванні методики перевернутий клас існує безліч варіантів домашнього завдання, усе залежить від віку та рівня

підготовки учнів, а також від складності теми. Приклади домашнього завдання:

1. Переглянути навчальне відео; скласти план, або написати конспект; відповісти на питання після параграфа.

2. Опрацювати параграф підручника; скласти топ основних понять нової теми.

3. Згідно плану самостійно підготуватися до уроку.

Застосування моделі *перевернутого навчання* передбачає певні труднощі: технічне оснащення, рівень мотивації до навчання, конкретна тема, не всі діти якісно готуються до уроку.

Наступний рівень піраміди – ***розробка навчальних проектів***. Звісно, вміння формуються поступово: спочатку проекти створюються під керівництвом учителя, а з часом учні можуть уже самостійно впоратися з навчальним проектом. У цьому навчальному році, мої учні 8-го класу працювали над проектом «Трапеція та її види». Діти об'єдналися в три команди. Перша – розробляла тему «Трапеція та її властивості», друга – «Рівнобока трапеція», третя – «Прямокутна трапеція». На уроці команди презентували свої роботи, обмінялись новими знаннями, усно склали спільний конспект теми. А домашнє завдання було таке – написати і вивчити конспект. Керівники груп організували розсилання презентацій всім учням класу.

Найвищий рівень піраміди (на сьогодні) – створення ***проектів практичного застосування знань***. Протягом навчального року будь-яких проектів не може бути багато. Їх кількість треба закладати в календарному плануванні. Така робота не може бути легкою, є деякі труднощі: по-перше, це групова робота, тому інколи треба розподілити обов'язки, бути зв'язуючою ланкою між учасниками групи; по-друге, необхідно допомогти учням з джерелами інформації; по-третє, діти не завжди бачать практичне застосування теми, яка вивчається, або бачать не всі можливості застосування. У цьому році були розроблені наступні проекти:

– проект «Орел і решка». Алгебра. 8 клас. Тема «Переріз, об'єднання і різниця множин»;

– проект «Котеджне містечко». Геометрія. 8 клас. Тема «Чотирикутники».

Ми дісталися до вершини піраміди. Побудована таким чином система навчання дає змогу сформувати навички самоосвіти, аналітично мислити, а на додачу підготувати учнів до викликів майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.

2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

3. Татарчук Л.В. Формування уміння вчитися як ключової компетенції у процесі навчання української мови в старших класах. URL: <https://vseosvita.ua/library/formuvanna-uminna-vcitisa-ak-klyucovoi-kompetentnosti-u-procesi-navcanna-ukrainskoi-movi-v-starsih-klasah-174305.html>.